

Sudan - protester, militärkupp och en oviss framtid

Om rapporten

Syftet med rapporten är att ge en analys över situationen i landet.

Rapporten är i första hand ett stöd till Migrationsverkets strategiska och operativa ledning. Refererade källor är färre och författaren utgör en källa i sig. För fördjupad information vid handläggning av migrationsärenden hänvisas till den landinformation som Lifos producerar i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#).

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lägesanalys: Sudan - protester, militärkupp och en oviss framtid

2019-09-10, version 4.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Omslagsbild: Wikimedia Commons

Innehållsförteckning

Tidigare versioner	3
Förkortningar	4
Sammanfattning	4
1. Inledning	5
2. Kort bakgrund	5
2.1. Sudans ekonomi	6
3. Protesterna bryter ut	7
3.1. Regimens initiala respons	7
3.2. Undantagstillstånd införs	9
4. Protesternas pik	9
5. Militärkuppen	10
5.1. Omar al-Bashirs öde	13
6. Massakern den 3 juni	13
7. Avtal sluts	14
7.1. Övergångsrådet och -regeringen svärs in	15
8. Kort om säkerhetssituationen i landet	16
9. Vägen framåt	17
10. In- och utresa	18
11. Lifos kommentar	19

Tidigare versioner

<i>Version</i>	<i>Titel</i>	<i>Upphovsdatum</i>	<i>Lifosnr.</i>
1.0	Lägesanalys: Sudan – protesterna kring årsskiftet 2018-2019 (version 1.0)	2019-01-11	42547
2.0	Lägesanalys: Sudan – protester, militärkupp och en oviss framtid (version 2.0)	2019-04-12	43051
3.0	Lägesanalys: Sudan – protester, militärkupp och en oviss framtid (version 3.0)	2019-04-18	43072

Förkortningar

AU	Afrikanska unionen
DFFC	The Declaration of Freedom and Change
FFC	Forces for Freedom and Change
IMF	International Monetary Fund
JEM	Justice and Equality Movement
NCP	National Congress Party (Omar al-Bashirs parti)
NISS	National Intelligence and Security Services
RSF	Rapid Support Forces
SCP	Sudanese Communist Party
SLM-AW	Sudan Liberation Movement-Abdul Wahid al-Nur
SLM-MM	Sudan Liberation Movement-Minni Menawi
SPA	Sudanese Professionals' Association (facklig sammanslutning)
SPLM-N	Sudan's Peoples Liberation Movement-North
SRF	Sudan Revolutionary Front (rebellsammanslutning)
TMC	Transitional Military Council (det militära övergångsrådet)

Sammanfattning

I mitten av december 2018 utbröt massiva, folkliga protester i Sudan. Vad som först var protester mot ökade bränsle- och matpriser kom snart att omfatta krav på att den långvariga regimen under Omar al-Bashir skulle avgå. Regimens svar på demonstrationerna var hårt, och dess säkerhetsstyrkor dödade, skadade eller grep hundratals demonstranter under våren 2019. I april nådde protesterna sin pik, då hundratusentals sudaneser deltog i demonstrationer över hela landet och bland annat arrangerade en sittstrejk utanför militärens högkvarter i Khartoum. Morgonen den 11 april avsattes Omar al-Bashir och hans regering i en militärkupp. Det militära övergångsråd (TMC) som i samband med kuppen tog kontroll över landet mötte genast motstånd och kravet från den samlade proteströrelsen, sammanslutningen Forces for Freedom and Change (FFC), klargjorde snabbt att protesterna och sittstrejken skulle fortsätta till dess att en civil övergångsregering garanterades.

Den 3 juni, efter att förhandlingar mellan TMC och FFC om övergångsstyret brakat samman, upplöstes sittstrejken utanför militärens högkvarter med våld. Hundratals demonstranter dödades, skadades eller greps, och den ”stad i staden” som byggts upp vid sittstrejken brändes ned. Internationellt ökade trycket på TMC, och från proteströrelsen ökade misstron mot det nygamla styret.

Efter att förhandlingar återupptagits lyckades parterna komma överens om ett avtal om politisk maktindelning under sommaren 2019. Under högtidliga former signerades avtalet i Khartoum den 17 augusti, vilket åtminstone tillfälliga dämpat spänningarna mellan militären och proteströrelsen. Flera utmaningar kvarstår dock, inte minst att få rätt på den mycket ansträngda sudanesiska ekonomin och att sluta fred i landets utsatta konfliktområden.

Utöver detta står inte alla tidigare oppositionella grupper bakom överenskommelsen, och många hyser misstro till det militära etablissemanget. I en nu tämligen stabil situation går Sudan således en osäker framtid till mötes, med stora akuta utmaningar som blir avgörande för landets utveckling.

1. Inledning

Syftet med denna lägesanalys är primärt att ge stöd till strategiskt och operativt beslutsfattande inom Migrationsverket, men den kan även användas vid handläggning av migrationsärenden. Situationen kan ändras drastiskt och därmed kan informationen i denna analys snabbt bli utdaterad. Lägesanalysen ger en översiktlig lägesbild och analys av situationen i Sudan.

Informationen har hämtats från flera källor och endast uppgifter som kan tillskrivas särskild betydelse har refererats. För fördjupad information vid handläggning av migrationsärenden hänvisas till den landinformation som Lifos producerar i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#).

I den eskalerade händelseutvecklingen i Sudan 2019 har flera internationella medier bevakat situationen. Det finns dock svårigheter för såväl internationell media som Lifos att under denna korta tidsperiod verifiera utvecklingen med från varandra oberoende källor. Lifos konstaterar att detta påverkar möjligheten att få uppdaterad, verifierad och fullständig information från källor på plats i Sudan vilket medför en osäkerhet i den information som presenteras i denna analys.

Förevarande rapport är en uppdatering och revidering av tidigare publicerade lägesanalyser om situationen i Sudan 2019 (se ovan).

2. Kort bakgrund

Den politiska makten i Sudan har sedan 1989 varit koncentrerad till f.d. president Omar Hassan al-Bashir, och hans parti National Congress Party (NCP). Sudans moderna historia har präglats av långa, förödande inbördeskrig, dels i Darfur i de västra delarna av landet, dels i de så kallade ”tre områdena” i de södra delarna av landet.¹

Civila protester har sporadiskt brutit ut och spridit sig över Sudan de senaste åren och har ofta besvarats med brutalt våld av polis och säkerhetsstyrkor.² I september 2013 utbröt protester vilka regeringens säkerhetsstyrkor

¹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2017 – Sudan*, 2018-04-20, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=41155> (hämtad 2019-01-08)

² Financial Times, *Sudan's Protesters Show an Unprecedented Resolve*, 2019-01-06, <https://www.ft.com/content/74cfad20-102f-11e9-b2f2-f4c566a4fc5f> (hämtad 2019-01-08)

besvarade med dödligt våld. Mer än 170 människor dödades av våldet och hundratals skadades eller greps. De gripna, särskilt de med bakgrund i Darfur, utsattes för tortyr.³

Enligt Human Rights Watch (HRW) är civilsamhället och media kraftigt begränsade i Sudan. Personer ur säkerhetsapparaten trakasserar och häktar journalister och åtar dem för brott, och upplagor av tidningar som publicerar ”känsliga” artiklar konfiskeras.⁴

2.1. Sudans ekonomi

Den sudanesiska ekonomin har länge varit mycket ansträngd, vilket har lett till svåra levnadsförhållanden för den sudanesiska befolkningen. Förutom påverkan från konflikterna i landet gjorde Sydsudans självständighet 2011 att landet förlorade tre fjärdedelar av sin oljeproduktion, vilken har varit en grundbult i Sudans ekonomi.⁵ Därtill har Sudan länge påverkats av amerikanska sanktioner mot landet, vilket förhindrat Sudan att genomföra transaktioner med amerikansk valuta. Sanktionerna lyftes i oktober 2017, men trots förhoppningar om en positiv ekonomisk effekt har lyftandet av sanktionerna inte förbättrat landets ekonomi.⁶ International Monetary Fund (IMF) rekommenderade Sudans regering i december 2017 att fasa ut subventionerna på vete och bränsle, och samtidigt öka statens intäkter.⁷

Enligt det finansiella informationsföretaget Bloomberg devalverades det sudanesiska pundet (SDG) minst tre gånger under 2018. Inflationen var i januari 2018 skyhögt på omkring 70 procent.⁸ Växelkurserna varierar också i Sudan mellan den officiella och den ”parallella” kursen vilken används på den svarta marknaden.⁹ Eftersom valutans (SDG) fortsatte att sjunka gentemot US-dollarn minskade sudanesiska apotek sin import av medicin

³ Se bland annat Human Rights Watch, *“We Stood, They Opened Fire” – Killings and Arrests by Sudan’s Security Forces during September Protests*, 2014-04-21, <https://www.hrw.org/report/2014/04/21/we-stood-they-opened-fire/killings-and-arrests-sudans-security-forces-during#> (hämtad 2019-01-08)

⁴ Human Rights Watch, *World Report 2018 – Sudan*, 2018-01-18, <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/sudan#a92ec7> (hämtad 2019-01-11)

⁵ CIA, *The World Factbook*, Sudan, 2018-12-30, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/su.html> (hämtad 2019-01-08)

⁶ BBC, *Why The End of US Sanctions Hasn’t Helped Sudan*, 2018-07-11, <https://www.bbc.com/news/world-africa-44711355> (hämtad 2019-01-08)

⁷ IMF, *Sudan : 2017 Article IV Consultation-Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Sudan*, 2017-12-11, <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/12/11/Sudan-2017-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-Executive-45456> (hämtad 2019-01-09)

⁸ Bloomberg, *ATMs Run Dry As Sudan Economic Rot Goes Beyond U.S. Embargo*, 2018-11-04, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-11-04/atms-run-dry-as-sudan-economic-rot-goes-beyond-u-s-sanctions> (hämtad 2019-01-07)

⁹ BBC, *Letter from Africa: Why People Keep Cash Under the Mattress in Sudan*, 2019-01-10, <https://www.bbc.com/news/world-africa-46761942> (hämtad 2019-01-11)

under 2018, vilket ledde till ökade läkemedelspriser och ökad läkemedelsbrist.¹⁰

3. Protesterna bryter ut

Den 19 december 2018 rapporterade flera nyhetsmedier att protester hade brutit ut i Sudan. Protesterna lär ha börjat i staden Atbara, i de östra delarna av landet, efter att brödpriserna hade tredubblats. Protesterna spred sig snabbt över landet.¹¹ I slutet av december 2018 hade protesterna spridit sig till minst 23 städer.¹² Det som från början var fredliga demonstrationer eskalerade till våldsamma sammandrabbningar mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor, och flera dödsfall rapporterades.¹³ På julafton 2018 rapporterade Amnesty International att de hade ” trovärdiga rapporter ” som bekräftade att 37 demonstranter dödats av säkerhetsstyrkor.¹⁴ Den sudanesiske informationsministern bestred detta, och meddelade att 107 personer hade arresterats varav de flesta från rebellgruppen Sudan Liberation Movement-Abdul Wahid al-Nur (SLM-AW).¹⁵

Tidigt etablerade sig den fackliga sammanslutningen Sudanese Professionals Association (SPA)¹⁶ som pådrivande i proteströrelsen.¹⁷

3.1. Regimens initiala respons

HRW rapporterade i början av januari 2019 att nationella säkerhetsstyrkor, polis och den paramilitära gruppen Rapid Support Forces (RSF)¹⁸ tidigt

¹⁰ Radio Dabanga, *Sudan Pound at Unprecedented Low, Affects Meds Imports*, 2018-11-06, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-pound-at-unprecedented-low-rate-affects-drug-imports> (hämtad 2019-01-09)

¹¹ The Guardian, *Dozens Have Been Killed By the Regime. But Sudan's Protesters March On*, 2018-12-30, <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/30/dozens-have-died-but-sudan-protesters-march-on> (hämtad 2019-01-08)

¹² Washington Post, *Recent Protests in Sudan Are Much More Than Bread Riots*, 2018-12-28, https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/12/28/recent-protests-in-sudan-are-much-more-than-bread-riots/?noredirect=on&utm_term=.691f4cba6d53 (hämtad 2019-01-09); Radio Dabanga, *'More than 800 Arrested' During Sudan Protests So Far*, 2019-01-07, https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/more-than-800-arrested-during-sudan-protests-so-far?utm_source=Media+Review+for+January+8%2C+2019&utm_campaign=Media+Review+for+January+8%2C+2019&utm_medium=email (hämtad 2019-01-09)

¹³ Se bland annat Sveriges Radio, *Demonstranter i Sudan kräver presidentens avgång*, 2018-12-21, <https://sverigesradio.se/artikel/7120027> (hämtad 2019-01-08)

¹⁴ Amnesty International, *Sudan: 37 Protesters Dead in Government Crackdown on Demonstrations*, 2018-12-24, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/12/sudan-protesters-dead-in-government-crackdown-on-protests/> (hämtad 2019-01-08)

¹⁵ Sudan Tribune, *Death Toll From Sudan Protests Rises to 19: Minister*, 2018-12-28, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article66838> (hämtad 2018-01-08)

¹⁶ Organisationens namn på arabiska är تجمع المهنيين السودانيين

¹⁷ Aljazeera, *Sudan Trade Unions Call for March to Presidency as Protests Grow*, 2018-12-24, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/sudan-trade-unions-call-march-presidency-protests-grow-181224180823180.html> (hämtad 2019-01-09)

¹⁸ För mer information om denna grupp, se Lifos tidigare rapport *Sudan - En sammanfattande analys av säkerhetssituationen i Darfur, rättsväsendet samt civila situation, version 1.0*, 2016-12-06, s. 12-13,

sattes in för att kväsa protesterna med såväl gummikulor som skarp ammunition, batonger, tårgas och andra former av övervåld. På sociala medier visades och spreds bilder och filmer på regeringsstyrkor i beväpnade fordon vilka skjuter skarpt och använder våld mot obehäpnade civila. Godtyckliga gripanden förekom, och hundratals personer inkluderat journalister, läkare, universitetspersonal och oppositionella greps på gator, kontor och i sina hem. HRW varnade om att gripna riskerar att utsättas för tortyr.¹⁹ Enligt Aljazeera bekräftade dåvarande inrikesministern att 816 demonstranter hade gripits, med motiveringen att "ligister" hade använt de fredliga demonstrationerna för att stjäla, plundra och förstöra byggnaden och bilar. Sudanesiska myndigheter slog ned på oppositionsledare, aktivister och journalister för att stoppa spridningen av protesterna.²⁰

Under protesterna utlystes utgångsförbud.²¹ Vidare blockerade regimen sociala medier i landet, men genom virtuella privata nätverk (VPN) kunde demonstranter fortsatt få tillgång till sociala medier för att dela och sprida information, bilder och videor på regimen våld och sårade demonstranter.²²

I början av januari 2019 krävde 22 oppositionspartier al-Bashirs avgång i skrivelsen *Declaration of Freedom and Change* (DFFC). I skrivelsen uttrycktes hopp om att armén skulle träda in och stötta de folkliga upproren. Al-Bashir bemötte skrivelsen med mycket hårda ordalag.²³

Enligt HRW dödades fler demonstranter i januari 2019 efter att säkerhetsstyrkor brukat skarp ammunition, gummikulor och tårgas.²⁴ Efter att säkerhetsstyrkor i januari gått in på Omdurmans sjukhus, där de enligt Sudan Tribune skadat människor med gummikulor och tårgas, gick läkarorganisationer ut och krävde internationella fördömanden. Läkarna på Omdurmans sjukhus utlyste strejk i protest mot våldet.²⁵

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=38737> (hämtad 2019-01-09)

¹⁹ Human Rights Watch, *Sudan: Security Forces Killing, Detaining Protesters*, 2019-01-07, <https://www.hrw.org/news/2019/01/07/sudan-security-forces-killing-detaining-protesters> (hämtad 2019-01-08)

²⁰ Aljazeera, *More than 800 Detained in Ongoing Sudan Protests: Minister*, 2019-01-07, <https://www.aljazeera.com/news/2019/01/800-detained-ongoing-sudan-protests-minister-190107161145823.html> (hämtad 2019-01-08)

²¹ Dabanga, *Curfew Shortened in Sennar, Eastern Sudan*, 2019-01-07, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/curfew-shortened-in-sennar-eastern-sudan> (hämtad 2019-01-09)

²² Washington Post, *'Bashir Will Not Budge: ' Nationwide protests in Sudan Take Aim At The President*, 2019-01-06, https://www.washingtonpost.com/amhtml/world/bashir-will-not-budge-nationwide-protests-in-sudan-take-aim-at-the-president/2019/01/06/550ebf9a-0fac-11e9-8f0c-6f878a26288a_story.html (hämtad 2019-01-09)

²³ Sudan Tribune, *No Objection to Handing over Power to the Army: Sudanese President*, 2019-01-08, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article66887> (hämtad 2019-01-09)

²⁴ Se bland annat Human Rights Watch, *A Bloody Day of Protest in Sudan*, 2019-01-10, <https://www.hrw.org/news/2019/01/10/bloody-day-protest-sudan> (hämtad 2019-01-11)

²⁵ Sudan Tribune, *Sudan Doctors Call for International Condemnation of Violence Against Medical Facilities*, 2019-01-10, <http://sudantribune.com/spip.php?article66892> (hämtad 2019-01-11)

3.2. Undantagstillstånd införs

Efter fortsatta protester i januari och februari 2019, utlyste president al-Bashir den 25 februari undantagstillstånd i hela Sudan, och bannlyste olovliga folksamlingar. I samband med detta ombildade han dessutom sin regering, och ersatte sin dåvarande vicepresident med den kontroversielle general Awad Mohamed Ahmed Ibn Auf. Ibn Auf har varit under amerikanska sanktioner sedan 2006 för hans inblandning i regimens övergrepp mot civilbefolkningen i Darfur.²⁶

4. Protesternas pik

Den 6 april 2019, på årsdagen av den revolution som avsatte den sudanesiska regimen under Ja'afar Numayri 1985, nådde protesterna sin pik. Tiotusentals anslöt sig till de regimkritiska protesterna över hela landet, och demonstrationerna ropade slagord från den så kallade arabiska våren 2011.²⁷ Demonstrationerna upphörde inte, och tusentals demonstranter etablerade en stor sittstrejk framför arméns högkvarter i Khartoum vilken skulle bli långvarig. Demonstranterna ställde fortsatta krav på al-Bashirs avgång.²⁸

De sudanesiska kvinnorna spelade genomgående en central roll i demonstrationerna. Kvinnor har drabbats oproportionerligt hårt av såväl de strikta ordningslagar som al-Bashirs regim infört, men även av de utdragna konflikterna i landet.²⁹ En bild tagen på den 22-åriga studenten Alaa Salah har delats tusentals gånger i sociala medier, och har blivit en symbol för revolutionen och de sudanesiska kvinnornas deltagande i den.³⁰

²⁶ BBC World, *Bashir's State Of Emergency Fails To End Sudan Protests*, 2019-02-25, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47360373> (hämtad 2019-04-11); BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200n88e>

²⁷ New York Times, *Protests Grow in Sudan, and So Do Calls for President to Resign*, 2019-04-06, <https://www.nytimes.com/2019/04/06/world/africa/sudan-bashir-protests.html> (hämtad 2019-04-11, i likhet med alla länkar nedan om inget annat anges)

²⁸ BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrp6>

²⁹ France 24, *Women Lead The Charge, And Chants, In Sudan Protests*, 2019-04-11, <https://www.france24.com/en/20190411-sudan-women-take-lead-protests-rights-overthrow-islamist-bashir>,

³⁰ New York Times, *It's Going to Be the Image of the Revolution*, 2019-04-10, <https://www.nytimes.com/2019/04/10/fashion/demonstration-clothing-women-sudan.html> (hämtad 2019-04-11)

Bild 1. Lana H. Harouns bild på den 22-åriga studenten Alaa Salah, som blivit en symbol för demonstrationerna i Sudan. Bilden är hämtad från ursprungskällan.³¹

Veckan som följde attackerades de som sittstrejkade och protesterade utanför arméhögkvarteret av säkerhetstjänst och milisgrupper. Vid båda dessa tillfällen gick armén in och skyddade demonstranterna.³² Dagarna mellan den 6 och 10 april dödades 21 sudaneser, varav fem soldater, och många skadades allvarligt av den sudanesiska säkerhetstjänsten National Intelligence and Security Services (NISS) och regimtrogen milis.³³

5. Militärkuppen

Morgonen den 11 april 2019, efter att sittstrejken pågått i flera dagar, rapporterade en nyhetsuppläsare i statlig tv att den sudanesiska militären ”snart” skulle göra ett ”viktigt uttalande”.³⁴ Aljazeera rapporterade att den före detta vicepresidenten (Ali Othman Taha), den tillförordnade ordföranden för NCP (Ahmed Haroun) och den förra försvarsministern (Abdul Rahim Mohammed Hussein) hade arresterats.³⁵ Militären placerade

³¹ Lana H. Haroun (Twitter: @lana_hago), bild från tweet publicerad den 2019-04-09, https://twitter.com/lana_hago/status/1115359151696142337

³² BBC Africa Live, <https://www.bbc.com/news/live/world-africa-47849618> (hämtad 2019-04-11, 08.00)

³³ Radio Dabanga, *21 Dead In Four Days Of Khartoum Sit-In, Police Ordered To Protect Public*, 2019-04-10, https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/21-dead-in-four-days-of-khartoum-sit-in-police-ordered-to-protect-public?utm_source=Media+Review+for+April+11%2C+2019&utm_campaign=Media+Review+for+April+11%2C+2019&utm_medium=email

³⁴ Sudan Tribune, *Developing Story: Army Reportedly Taking Over Power In Sudan*, 2019-04-11, <http://sudantribune.com/spip.php?article67355> (hämtad 2019-04-11, 08:43); BBC Monitoring, *Sudan TV tells viewers to await army announcement*, [2019-04-11](https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrua), <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrua>, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrjw>;

³⁵ BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrmv>

också soldater på vägar och broar i Khartoum.³⁶ Tiotusentals sudaneser tog redan innan det var bekräftat att al-Bashir avgått till gatorna för att fira.³⁷

På eftermiddagen samma dag sändes ett uttalande av försvarsminister Ibn Auf i statlig sudanesisk tv. I detta uttalande nämndes att den högsta säkerhetskommittén, som består av armén, säkerhetsapparaten, polisen, underrättelsetjänsten och den paramilitära gruppen RSF utlyst en övergångsperiod på två år, ledd av Ibn Auf själv. I samband med att detta militära övergångsråd etablerades och tog makten i Sudan avsattes också den gamla regimen. I uttalandet meddelades också följande:

- Den provisoriska konstitutionen från 2005 suspenderas
- Undantagstillstånd utlyses i tre månader, med utgångsförbud i en månad mellan 22.00 till 04.00
- Alla institutioner omkring presidenten, ministerrådet och parlamentet upphävs
- Samtliga delstatsregeringar upphävs
- Eldupphör i hela Sudan utlyses
- Alla politiska fångar släpps omedelbart
- Sudanesiskt luftrum stängs i tjugofyra timmar
- Alla land- och havsgränser stängs tillsvidare.
- Rättsväsendet ska fortsätta fungera som vanligt, inklusive konstitutionsdomstolen och den statliga åklagarmyndigheten. Även sudanesiska ambassader och diplomatiska beskickningar utomlands ska fortsätta fungera normalt.³⁸

Facksammanslutningen Sudanese Professionals' Association (SPA) uttalade sig redan i samband med ryktena om militärkuppen och uppmanade då att protesterna och sittstrejken skulle fortsätta tills det var säkerställt att övergångsrådet inte bestod av någon från den "tyranniska regimen".³⁹ En talesperson för sammanslutningen sa till Reuters att de bara kommer acceptera en civil övergångsregering.⁴⁰ Under dagen attackerade demonstranter NISS högkvarter i städerna Kassala och Port Sudan.⁴¹

³⁶ BBC Monitoring, *Ex-Sudanese Vice-President, Ruling Party Head 'Arrested'*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrmv>; BBC Monitoring, *Khartoum Airport 'Closed' Pending Key Army Statement*, 2019-04-11,

<https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qrkg>

³⁷ Reuters, *Sudan's Bashir Ousted By Military; Protesters Demand Civilian Government*, 2019-04-11 <https://www.reuters.com/article/us-sudan-politics/sudans-bashir-steps-down-government-sources-say-idUSKCNIRN0AY>

³⁸ BBC Monitoring, *Sudan army chief announces president's removal - full speech*, 2019-04-11, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qtog>

³⁹ Sudanese Professionals Association, *Pressmeddelande*, 2019-04-11, <https://www.sudaneseprofessionals.org/en/a-call-to-our-glorious-people-to-protect-the-revolution/>

⁴⁰ Reuters, 2019-04-11

⁴¹ Reuters, *Sudan's Bashir Ousted By Military; Protesters Demand Civilian Government*, 2019-04-11, <https://af.reuters.com/article/worldNews/idAFKCNIRN0AU>

Efter det militära övergångsrådets (*Transitional Military Council, TMC*) uttalande kom ett svar från SPA tillsammans med andra oppositionella grupper där de i mycket hårda ord uttryckte besvikelse över den ”interna militärkupp” som utförts. Sudaneseerna uppmanades fortsätta sittstrejka och demonstrera tills makten överlämnats till ett civilt övergångsråd. Detta beskrevs som ett oåterkalleligt krav.⁴² Under kvällen den 11 april trotsade stora skaror det av militären utlysta utgångsförbudet.⁴³

Totalt 13 sudaneser rapporterades ha omkommit under militärkuppens dagen den 11 april efter att regimtrogna styrkor öppnat eld mot demonstranterna. Dödsoffren var utspridda över landet, och totalt rapporterades om att 35 personer omkommit i protesterna mellan den 6 och 11 april.⁴⁴ En lokal källa meddelar att rapporter inkommit om att det förekom oroligheter i landet sedan al-Bashir avsatts, och att fortsatt risk för våldsamheter förelåg.⁴⁵

Dagen efter TMC:s maktövertagande avgick Ibn Auf som ordförande, och ersattes av generallöjtnant Awad Abdel Fattah Burhan Abdelrahman. Beskedet togs mycket positivt emot av proteströrelsen.⁴⁶ Även chefen för NISS, Salah Gosh, lämnade in sin avskedsansökan.⁴⁷ TMC avskedade även ambassadören till USA och Sudans ständige representant till FN-kontoret i Geneve.⁴⁸ Därpå lyftes också utgångsförbudet.⁴⁹ Möten hölls med den sudanesiska oppositionen.⁵⁰ Samtidigt svors ledaren för den paramilitära gruppen RSF, känd som Hemetti, in som vice ordförande för rådet.⁵¹ NCP:s milisgrupp har enligt lokal sudanesisk media placerats under militärens och polisens kontroll.⁵²

⁴² Sudanese Professionals Association, *A Regime's Internal Military Coup D'Etat*, <https://www.sudaneseprofessionals.org/en/a-regims-internal-military-coup-detat-joint-statement/>, 2019-04-11,

⁴³ BBC, *Sudan Coup: Protesters Defy Curfew After Military Oust Bashir*, 2019-04-12, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47903332>; BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qtw3>

⁴⁴ BBC Monitoring, *Thirteen reportedly killed in Sudan on day Bashir toppled*, 2019-04-12, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qvby>

⁴⁵ Lokal källa A (1), 2019-04-11

⁴⁶ BBC Monitoring, *Sudan Coup Leader Awad Ibn Auf Steps Down*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qxvo> (hämtad 2019-04-18); BBC Monitoring, *Sudanese protesters jubilant after coup leader's resignation*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qxvx> (hämtad 2019-04-18)

⁴⁷ BBC Monitoring, *Sudan's Intelligence Chief Resigns*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qyeb> (hämtad 2019-04-18)

⁴⁸ BBC Monitoring, *Sudan's military council sacks envoys to US and Geneva*, 2019-04-15, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r1qe> (hämtad 2019-04-18)

⁴⁹ BBC Monitoring, *Sudanese Military Lifts Curfew*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qynk> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁰ BBC Monitoring, *Sudanese Opposition to Hold Talks With Military*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qyg5> (hämtad 2019-04-18)

⁵¹ BBC Monitoring, *Sudan's military council members sworn in*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qzvz> (hämtad 2019-04-18)

⁵² BBC Monitoring, *Pro-Bashir militia placed under Sudanese army command*, 2019-04-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200raxv> (hämtad 2019-04-18)

Fortsatt rapporterades om dödsfall i samband med protesterna över landet. Den 14 april rapporterades att 14 personer som demonstrerat mot övergångsrådet dödats i Södra Darfur.⁵³ Även Aljazeera har rapporterat om våldsamheter i de västra delarna av Sudan efter militärkuppen.⁵⁴ Brittiska myndigheter har beskrivit situationen i landet som ”fragil”.⁵⁵

NISS upphävde mediacensuren den 11 april 2019 och den statliga tv- och radiochefen avskedades.⁵⁶

5.1. Omar al-Bashirs öde

Den 17 april 2019 rapporterades att al-Bashir förts till det ökända fängelset Kober i Khartoum där han hålls i isoleringscell under hård bevakning. Ugandas utrikesminister har erbjudit al-Bashir asyl i landet.⁵⁷ TMC meddelade att al-Bashir inte kommer att överlämnas till internationella brottmålsdomstolen ICC.⁵⁸ Al-Bashir står nu åtalad för korruptionsbrott.⁵⁹

6. Massakern den 3 juni

Sittstrejken utanför arméns högkvarter i Khartoum utvecklades till en sorts ”stat i staten” under april och maj, där demonstranterna byggt upp en egen intern infrastruktur med bland annat säkerhetsvakter, skolor, sjukvård och uppförda tält där demonstranter kunnat vila i skuggan i den intensiva sudanesiska värmen. En lokal källa beskrev stämningen som en ”pulserande, aktivitetsfylld och pågående folkfest”, där deltagarna var fast beslutna om ett komplett regimskifte.⁶⁰

Efter militärkuppen inleddes förhandlingar mellan TMC och paraplyorganisationen *Forces for Freedom and Change* (FFC), vilken består av fem grupperingar som skrev under DFFC i januari 2019. Dessa grupperingar inkluderar SPA, oppositionspartier, rebellgrupper och andra civilsamhällesorganisationer, och är de som fört proteströrelsens talan i

⁵³ BBC Monitoring, *Thirteen Killed In Attack On Protesters In Sudan's Darfur*, 2019-04-14, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r0ji> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁴ Aljazeera, *Omar al-Bashir's brothers arrested as Sudan protests continue*, 2019-04-17, <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/al-bashir-brothers-arrested-protests-civilian-rule-190417200204831.html> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁵ Gov.uk, *Foreign Travel Advice – Sudan*, 2019-04-16, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/sudan> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁶ BBC Monitoring, *Explainer: Sudan's State-Controlled Media Opens Up*, 2019-04-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200r9mi> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁷ BBC, *Sudan Crisis: Ex-President Omar Al-Bashir Moved To Prison*, 2019-04-17, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47961424> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁸ Aljazeera, *Omar al-Bashir's Brothers Arrested As Sudan Protests Continue*, 2019-04-17, <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/al-bashir-brothers-arrested-protests-civilian-rule-190417200204831.html> (hämtad 2019-04-18)

⁵⁹ BBC Monitoring, *Sudan's Bashir requests for closed door court sessions*, 2019-08-31, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c2011z22> (hämtad 2019-09-05)

⁶⁰ Lokal källa A (2), 2019-05-01

förhandlingarna med TMC.⁶¹ FFC står fast vid deklarationens budskap om regimskifte och en nationell, civil övergångsregering.⁶²

Situationen blev snabbt ansträngd då förhandlingarna avbröts flera gånger av olika skäl. Sammansättningen och mandatet för övergångsregeringen var den svårlösta kärnfrågan.⁶³

Tidigt på morgonen den 3 juni 2019, i slutet av ramadan, attackerade sudanesiska säkerhetsstyrkor sittstrejken utanför arméns högkvarter i Khartoum. RSF och andra säkerhetselement bröt upp de demonstrerande med våld, skarpladdade vapen och tårgas. Videoklipp har cirkulerat i sociala medier där säkerhetsstyrkor ses bruka övervåld mot såväl obeväpnade demonstranter som sjukvårdspersonal både i området och på andra sjukhus. Hot mot sjukvårdspersonal förekom. Området som demonstranterna byggt upp utanför högkvarteret brändes upp.⁶⁴ FN:s säkerhetsråd fördömde våldet mot civila.⁶⁵ Ett par dagar efter massakern rapporterades att fler än hundra personer dödats och fler än 500 skadats, bland annat drogs döda demonstranternas kroppar upp ur Nilen.⁶⁶

Efter massakern den 3 juni stängdes Sudan av från Afrikanska unionen (AU).⁶⁷

Statlig sudanesisk tv som öppnats upp för oppositionella röster efter militärkuppen ändrades i samband med händelserna den 3 juni och började starkt kritisera oppositionen. Kritik mot TMC förekom inte.⁶⁸ Internet stängdes ned i hela landet efter den 3 juni, men den 9 juli rapporterades att nätverket återupprättats efter ett domstolsbeslut.⁶⁹

7. Avtal sluts

Direkta förhandlingar mellan TMC och FFC faciliterade av AU återupptogs den 3 juli, och två dagar senare rapporterades i såväl sudanesiska som internationella medier att parterna nått ett avtal om bland annat utformningen av ett övergångsråd (*Sovereign Council*). Ordförandeskapet för rådet ska rotera mellan militären och de civila representanterna. En

⁶¹ Lokal källa A (2), 2019-05-01

⁶² Lokal källa A (2), 2019-05-01

⁶³ Lokal källa A (3), 2019-05-23

⁶⁴ HRW, *Sudan: Halt Attacks on Protesters*, 2019-06-04,

<https://www.hrw.org/news/2019/06/04/sudan-halt-attacks-protesters> (Hämtad 2019-07-16)

⁶⁵ UN.org, *Security Council Press Statement on Sudan*, 2019-06-11,

<https://www.un.org/press/en/2019/sc13836.doc.htm> (Hämtad 2019-07-16)

⁶⁶ Sudan Tribune, *Over 40 Bodies Pulled from Nile River in the Sudanese Capital*, 2019-06-06, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article67613> (hämtad 2019-09-09)

⁶⁷ The Guardian, *African Union Suspends Sudan Over Violence Against Protesters*, 2019-07-16, <https://www.theguardian.com/world/2019/jun/06/sudan-african-union-suspension-military-rulers> (hämtad 2019-07-16)

⁶⁸ BBC Monitoring, *Sudan TV Reverses Liberalisation and Turns on the Opposition*, 2019-06-18, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200vx7i> (hämtad 2019-07-17)

⁶⁹ BBC Monitoring, *Internet Restored in Sudan after Court Order*, 2019-07-09, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200xt21> (hämtad 2019-07-17)

kommitté för att utreda massakern den 3 juni ska också etableras enligt avtalet.⁷⁰ Den 17 juni signerades avtalet, och Hemeti, som deltog från TMC:s sida, kallade avtalet för en historisk stund som startat en ny era av samarbete mellan olika säkerhetsmoment och proteströrelsen.⁷¹ TMC har i samband med avtalet också beslutat att släppa de politiska fångar som gripits.⁷² Efter den 17 juli kvarstod det dock för parterna att komma överens om en konstitutionell deklaration för övergångsperioden.⁷³ Parterna meddelade att de kommit överens om deklarationen i början av augusti.⁷⁴ Avtalet om maktindelning mellan de civila och militära representanterna signerades under en ceremoni i Khartoum den 17 augusti.⁷⁵

Enligt avtalet etableras tre funktioner: övergångsrådet, en övergångsregering ledd av en premiärminister och ett lagstiftande råd med två tredjedelar från FFC och en tredjedel från andra politiska grupper.⁷⁶ Övergångsrådet består av totalt elva ledamöter, med sex civila ledamöter och fem militära. Den sjätte civila ledamoten väljs i konsensus mellan TMC och FDFC. De som deltar i övergångsregeringen kommer inte att kunna ställa upp i valet som följer övergångsperioden.⁷⁷

Proteströrelsen har dock inte unisont ställt sig bakom avtalet. Både Sudans kommunistiska parti (SCP) och *Sudan Revolutionary Front* (SRF) som är en koalition av flera av landets rebellgrupper har reserverat sig och står inte bakom överenskommelsen.⁷⁸

7.1. Övergångsrådet och -regeringen svärs in

Den 21 augusti svors de elva medlemmarna i övergångsrådet in, samt deras ledare Abdul Fattah al-Burhan.⁷⁹ Samma dag svors även ekonomen Dr Abdalla Hamdok, nominerad av FFC, in som ny premiärminister i övergångsregeringen. Hamdok arbetade som högst uppsatt tjänsteman i Sudans finansministerium på 80-talet, och har efter det arbetat för både

⁷⁰ BBC Monitoring, *Sudan Military and Opposition Reach Power-Sharing Deal*, 2019-07-05, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200xihk> (hämtad 2019-07-17)

⁷¹ BBC Monitoring, *Sudan Military Council, Opposition Sign Agreement*, 2019-07-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200yent> (hämtad 2019-07-17)

⁷² BBC Monitoring, *BBC Monitoring World Media Update Late Edition 4 Jul 19*, 2019-07-04, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200xhds> (hämtad 2019-07-17)

⁷³ Sudan Tribune, *Sudanese Parties Agree on Transitional Political Document*, 2019-07-17, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200yent> (hämtad 2019-07-17)

⁷⁴ SVT, *Civilt styre rycker närmare i Sudan*, 2019-08-04, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/civilt-styre-rycker-narmare-i-sudan> (hämtad 2019-09-05)

⁷⁵ International Crisis Group (ICG), *Nurturing Sudan's Fledgling Power-sharing Accord*, 2019-08-20, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/sudan/nurturing-sudans-fledgling-power-sharing-accord> (hämtad 2019-09-05)

⁷⁶ Lokal källa A (4), 2019-07-17

⁷⁷ Lokal källa A (4), 2019-07-17

⁷⁸ BBC Monitoring, *Sudanese Rebel Groups Reject Power-Sharing Deal*, 2019-07-18, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200yfef> (hämtad 2019-07-18)

⁷⁹ BBC Monitoring, *Members of the Sudanese Sovereign Council sworn in*, 2019-08-21, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c20114de> (hämtad 2019-09-05)

African Development Bank och International Labour Organization.⁸⁰ Under 2018 tackade han nej till att bli finansminister i al-Bashirs regering.⁸¹

Den 5 september namngav Hamdok de flesta av ministrarna i hans övergångsregering, vilka utsetts efter samtal med FFC. Av de 18 utnämnda ministrarna är fyra kvinnor.⁸² Samma dag utformade Hamdok en kommitté för att förbereda fredssamtal. Hamdok har betonat vikten av fred i Sudan, och har satt det högst på övergångsregeringens agenda. Hamdoks ton mot rebellgrupperna har varit positiv, och han har bland annat uttryckt glädje över att SPLM-N al-Hilu gått med på att förhandla med övergångsregeringen.⁸³

8. Kort om säkerhetssituationen i landet

Redan innan massakern av säkerhetsstyrkorna den 3 juni var stämningen spänd i Sudan. HRW rapporterade den 9 juli att hundratals protesterande dödats av säkerhetsstyrkorna sedan protesterna utbröt i december 2018. Ett drygt hundratal uppges ha dödats och hundratals skadades enbart under junimassakern. I konfliktområdena – Darfur, Södra Kordofan och Blå Nilen – fortsätter regimtrogna styrkor att attackera civila.⁸⁴

För perioden 18 april till 5 september listar The Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) flera incidenter med dödlig utgång. Enligt ACLED:s källor har 63 personer som betecknats som ”demonstranter” eller ”civila” dödats i sammandrabbningar med säkerhetsstyrkor, och hundratals har skadats. Incidenterna rör hela Sudan men är koncentrerade i Khartoum och omnejd. Det ska i sammanhanget dock noteras att ACLED baserar uppgifterna på lokal rapportering, och att denna data inte alltid är korrekt, tillförlitlig eller samstämmig. Det föreligger dessutom svårigheter att bedöma hur heltäckande rapporteringen är, särskild vad gäller Sudans konfliktområden. Siffrorna från ACLED kan därmed inte ses som varken bekräftade eller heltäckande, men ger en indikation på att våld och sammandrabbningar förekommit under de senaste månadernas turbulens i landet. Utöver de av ACLED registrerade incidenterna rapporterar en lokal källa att strax efter att delar av överenskommelsen mellan TMC och FFC slutits den 13 maj gick väpnade män, enligt vittnen RSF, till våldsam attack

⁸⁰ Aljazeera, *Abdalla Hamdok: Who is Sudan's new prime minister?*, 2019-08-21, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/sudan/nurturing-sudans-fledgling-power-sharing-accord> (hämtad 2019-09-05)

⁸¹ BBC Monitoring, *Name in the News: Dr Ahmed Abdullah Hamdok, Sudan transitional prime minister*, 2019-08-21, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c201141s> (hämtad 2019-09-05)

⁸² BBC Monitoring, *Sudanese Prime Minister Names 18-member cabinet*, 2019-09-05, <https://link.webpolsurveys.com/EP/797B67D67257EAADE> (hämtad 2019-09-06)

⁸³ Sudan Tribune, *Prime Minister forms committee to prepare peace talks in Sudan*, 2019-09-06, <http://sudantribune.com/spip.php?article68062> (hämtad 2019-09-06)

⁸⁴ HRW, *UN Rights Council Shamefully Silent on Sudan: International Investigation Needed*, 2019-07-09, <https://www.hrw.org/news/2019/07/09/un-rights-council-shamefully-silent-sudan-international-investigation-needed> (Hämtad 2019-07-16)

mot protestanter och avfyra skarpa skott i folkmassor i Khartoum. Minst åtta personer dödades, och mer än 200 personer skadades. Senare samma månad användes våld, tårgas och skarpa skott mot demonstranter.⁸⁵

I slutet av augusti blossade en konflikt upp mellan folkgrupperna nuba och bani amir i Port Sudan.⁸⁶ Konflikten ledde till fler än 150 skadade, och 37 dödades – en del av de döda brändes ihjäl.⁸⁷ I början av september försonades dock ledarna för de båda folkgrupperna.⁸⁸

Den 11 juli rapporterades dessutom om ett misslyckat kuppöversök. Enligt TMC var kuppmaakarna personer ur den gamla regimen.⁸⁹

Det förekommer fortsatt såväl interkommunalt våld som sammandrabbningar mellan säkerhetsstyrkor och rebellgrupper i landets konfliktområden. Fortsatt skördas dessa konflikter civila dödsoffer, även om situationen periodvis stabiliserats och människorättssituationen förbättrats något i Darfur, Blå Nilen och Södra Kordofan.⁹⁰

I maj rapporterade en lokal källa att rebellgrupperna vilka ingår i SRF (SLM-MM, JEM och SPLM-N Agar)⁹¹ samtliga skrivit under DFFC. Det förblev dock oklart var två av landets rebellgrupper, SLM-AW och SPLM-N al-Hilu står. Grupperna ingår inte i FFC och har varit väldigt tysta sedan protesternas början, varför det förblir oklart var de står i förhållande till avtalet mellan TMC och FFC. Källan betonar att inkludering av dessa grupper i ett övergångsarrangemang är högst väsentligt.⁹²

9. Vägen framåt

International Crisis Group lyfter fram att flera allvarliga utmaningar kvarstår för Sudan. Det återstår att se hurvida generalerna lämnar över makten lätthändigt. TMC signerade avtalet endast under hård extern press och

⁸⁵ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), www.acleddata.com, data för Sudan för perioden 2019-01-01 t.o.m. 2019-07-13 (hämtad 2019-07-16); ACLED, www.acleddata.com, data för Sudan för perioden 2019-07-14 t.o.m. 2019-09-05 (hämtad 2019-09-06); Lokal källa A (2), 2019-05-23

⁸⁶ BBC Monitoring, *Calm Returns to Sudanese City after Deadly Clashes*, 2019-08-30, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c2011vjj> (hämtad 2019-09-05)

⁸⁷ BBC Monitoring, BBC Africa Watchlist for 27 August, 2019-08-27, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c2011khd> (hämtad 2019-09-05)

⁸⁸ BBC Monitoring, Sudanese tribes sign reconciliation deal after deadly clashes, 2019-09-08, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c20121ya> (hämtad 2019-09-09)

⁸⁹ BBC Monitoring, *Sudan Rulers Link 'Old Regime' to Alleged Coup Attempts*, 2019-07-14, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200y58r> (hämtad 2019-07-17)

⁹⁰ USDOS, 2019; ACLED

⁹¹ För mer information se Lifos tidigare rapport *Sudan - En sammanfattande analys av säkerhetssituationen i Darfur, rättsväsendet samt civila situation, version 1.0*, 2016-12-06, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=38737> (hämtad 2019-01-09)

⁹² Lokal källa A (3), 2019-05-23

många av deras medlemmar har skott sig på det ekonomiska system som al-Bashir upprättade, och de har gjort stora vinningar bland annat genom att kontrollera guldgruvorna och genom de legosoldater de skickat till krig i utlandet. De har därmed mycket att förlora på ett systemskifte av den karaktär som protesterörelsen kräver.⁹³

Den sudanesiska ekonomin fortsätter vara mycket ansträngd, och är en nyckelfråga för övergångsregeringen att lösa. Enligt rapporter från ett lokalt initiativ är var tredje sudanes arbetslös, och allra högst är arbetslösheten bland ungdomar (85 %).⁹⁴ Övergångsregeringens finansminister, Ibrahim al-Badawi, utlyste en 200-dagars nödplan för att stabilisera ekonomin.⁹⁵ Utöver den ekonomiska situationen har den pågående regnperioden slagit hårt mot Sudan, med omkring 346 000 drabbade och mer än 40 000 hem förstörda av översvämningar i hela landet.⁹⁶

Den 9 september rapporterades att en delegation från övergångsregeringen rest till Juba i Sydsudan för att samtala med rebelsammanslutningen SRF.⁹⁷ Konkreta steg tas således mot de av Hamdok betonade fredssamtalen. AU har också som följd av övergångsavtalet upphävt avstängningen av Sudan.⁹⁸

10. In- och utresa

En lokal källa rapporterade att flygplatsen Khartoum International Airport (KIA) varit delvis stängd i samband med militärkuppen den 11 april 2019.⁹⁹ I Ibn Auf's tal till nationen den 11 april framgick att det sudanesiska luftrummet skulle stängas i 24 timmar. Vidare framgick att Sudans samtliga gränser skulle stängas på obestämmd framtid.¹⁰⁰ Under morgonen den 12 april meddelade sudanesisk tv att sudanesiskt luftrum återigen var öppet för flygtrafik. Landets land- och havsgränser var den 12 april dock fortsatt stängda.¹⁰¹ Redan den 13 april återupptog Egypt Air sina fligheter mellan Kairo och Khartoum.¹⁰²

⁹³ ICG, 2019

⁹⁴ BBC Monitoring, Report says one in every three Sudanese unemployed, 2019-09-05, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c2012ew0> (hämtad 2019-09-06)

⁹⁵ Sudan Tribune, Sudan's Economy Minister Announces 200-day Emergency Plan, 2019-09-09, <http://sudantribune.com/spip.php?article68078> (hämtad 2019-09-09)

⁹⁶ OCHA Sudan, Situation Report, 2019-09-05, <https://reports.unocha.org/en/country/sudan/> (hämtad 2019-09-09)

⁹⁷ BBC Monitoring, BBCM Africa Watchlist for 9 September, 2019-09-09, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c2012ndu> (hämtad 2019-09-09)

⁹⁸ BBC Monitoring, Sudan Reinstated to African Union, 2019-09-06, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c2012ico> (hämtad 2019-09-09)

⁹⁹ Lokal källa A (1), 2019-04-11

¹⁰⁰ Reuters, 2019-04-11

¹⁰¹ BBC Monitoring, <https://monitoring.bbc.co.uk/my-feeds/b004vddqus>

¹⁰² BBC Monitoring, *Egypt Resumes Flights to Sudan*, 2019-04-13, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200qyfg> (hämtad 2019-04-18)

I Storbritanniens reseråd för Sudan framgår att KIA opererar normalt, men resenärer råds att hålla sig uppdaterade.¹⁰³ Den 5 juni beslutade svenska UD att avråda från alla resor till Sudan. På Sveriges ambassad i Khartoums hemsida framgår att det kan förekomma förseningar i flygtrafiken.¹⁰⁴ Flightradar24.com visar den 6 september 2019 att kommersiellt flyg befunnit sig i sudanesiskt luftrum.¹⁰⁵

I ett möte mellan representanter från TMC och Eritreas president Isaias Afewerki den 2 juli 2019 kom parterna överens om att öppna landgränsen mellan Sudan och Eritrea.¹⁰⁶

11. Lifos kommentar

Inledningsvis konstateras att uppgifterna i denna lägesanalys präglas av ett visst mått av osäkerhet, vilket dels beror på den snabba händelseutvecklingen i landet, dels att uppgifterna hämtade i närtid är svåra att verifiera. Slutsatserna nedan ska läsas med detta i åtanke.

Efter åtta månader av en mycket ihärdig proteströrelse, en militärkupp som avsatt president al-Bashir och en turbulent sommar präglad av spänningarna mellan FFC och TMC har maktkampen i Sudan åtminstone tillfälligt ersatts av en försiktig framåtblickande anda genom det maktdelningsavtal som nu slutits. Ett övergångsråd och en övergångsregering har svurits in, och stridsyxan har därmed grävts ned och ersatts av målmedvetna uttalanden om vägen framåt. De många sammandrabbningarna mellan civila och säkerhetsstyrkor efter militärkuppen ökade spänningarna mellan militär och proteströrelse, men efter avtalssigneringen den 17 augusti har dessa åtminstone tillfälligt dämpats och situationen kan därmed sägas vara mer stabil än tidigare under året.

Trots att man nått en politisk lösning kvarstår nu att ta itu med den mycket ansträngda sudanesiska ekonomin och de långvariga konflikterna i landet. Övergångsregeringen, ledd av Hamdok, har varit tydliga med att frågorna står högt på dagordningen, men det återstår att se hur de initiala åtgärderna faller ut och vilken långvarig effekt maktskiftet har på utvecklingen. Utöver dessa nyckelfrågor fortsätter en svår humanitär situation i delar av Sudan, som förutom att präglas av ekonomin och konflikterna också förvärras av Sudans hårda klimat.

Det bör betonas att det inte är en enig proteströrelse som står bakom avtalet, och vilken långvarig effekt det nu framförhandlade avtalet har på

¹⁰³ Gov.uk, *Foreign Travel Advice – Sudan*, 2019-07-02, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/sudan> (hämtad 2019-07-16)

¹⁰⁴ Sveriges ambassad i Khartoum, *Reseinformation - Sudan*, 2019-07-09, <https://www.swedenabroad.se/sv/om-utlandet-för-svenska-medborgare/sudan/> (hämtad 2019-07-15)

¹⁰⁵ Flightradar24, *KRT/HSSS - Khartoum International Airport - Sudan*, <https://www.flightradar24.com/data/airports/krt> (hämtad 2019-09-06)

¹⁰⁶ BBC Monitoring, *Eritrea and Sudan Agree to Open Common Border*, 2019-07-02, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200xc9e> (hämtad 2019-07-16)

spänningarna mellan proteströrelse och militär är därför oklart. Proteströrelsens förtroende för TMC är i allmänhet lågt, särskilt efter händelserna den 3 juni, och såväl hårda ord som stark skepsis har uttryckts mot militären. Lokala källor rapporterade redan innan massakern den 3 juni att läget var spänt mellan parterna i Sudan, och att risk för våld förelåg. Ett orosmoment i samband med det politiska avtalet är enligt samma källa att viktiga grupper, inte minst kvinnor och ungdomar, varit underrepresenterade i förhandlingarna, och att den kritiska ekonomiska situationen fortsätter att försvåra för en lyckad övergångsperiod. De höga förväntningarna från demonstranterna kvarstår, och det blir en utmaning för landets nya styre att infria dessa. Vägen framåt kommer med utgångspunkt i detta sannolikt vara mycket turbulent.¹⁰⁷

Den framförhandlade maktdelningen är en viktig delseger för en stabil övergångsperiod. Proteströrelsen har visat att den inte skyr att använda strejker, demonstrationer eller civil olydnad som påtryckningsmedel mot militären. Militären har i sin tur haft stöd av internationella aktörer med intresse av ett stabilt, dock inte nödvändigtvis ett mer liberalt, Sudan. Proteströrelsen är splittrad i sin inställning till avtalet, en splittring som kan utnyttjas av militären för att försvåra övergången till civilt styre.¹⁰⁸ Om djupare splittring uppstår i militären finns en risk för att rivaliserande fraktioner av säkerhetsetablissemang börjar bekämpa varandra om makten.

Lifos har sedan tidigare noterat att journalister, oppositionella, personer ur vissa rebellgrupper och vissa yrkesgrupper som läkare och universitetspersonal var särskilda föremål för godtyckliga gripanden under protesterna. Huruvida sådana repressalier nu helt kommer att upphöra, och de politiska fångarna släpps som aviserat, är för tidigt att uttala sig om.

Lifos fortsätter att bevaka situationen och utvecklingen i landet.

¹⁰⁷ Lokal källa A (3), 2019-05-23; Lokal källa A (4), 2019-07-17

¹⁰⁸ BBC Monitoring, *Explainer: What next for Sudan after power-sharing deal?*, 2019-07-18, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/c200yh5e> (hämtad 2019-07-19)

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se